

dailėraštis

LDS informacinis leidinys • 2014 m. lapkritis

Apdovanojimai

Tekstilinių laimėjimai

Aštuntojoje tarptautinėje tekstilės bienalėje „From Lausanne to Beijing“ (Kinija) bronzos medalį už darbą „Rožėmis klotas kelias“ laimėjo tekstilininkė Severija Inčirauskaitė-Kriaunevičienė.

Tekstilininkas Feliksas Jakubauskas toje pačioje bienalėje premijuotas už meistriskumą – jam skirtas *Excellent Award* apdovanojimas už triptiką „Riksmi ir šnabždesiai“.

„Mano darbas yra visiškai sugestvus. Improvizacija abstrakčiomis formomis ir ryškių spalvų gausa juodame fone sukuria momentinę filosofinę būseną. Įtaigiam vaizdui sukurti panaudojau kelių rūšių pluoštą: vilną (matinis, duslus efektas), šilką (blizgesys, gyvybingumas), putliuosius verpalus (faktūra)“, – sakė F. Jakubauskas.

Severija Inčirauskaitė-Kriaunevičienė. *Rožėmis klotas kelias*. Originali „ZIL“ automobilio detalė, medvilnė, siuvinėjimas kryželiu, grėžimas, 130x100x30 cm

Sėkmingas „Šuolis per ožį“

2014 metų „Jaunojo tapytojo prizas“ per iškilmingą ceremoniją Dailininkų sąjungos galerijoje Vilniuje įteiktas VDA magistrantei Eglei Butkutei už paveikslą „Šuolis per ožį“. Tapytojai atiteko 2500 eurų ir dviejų mėnesių rezidencija Norvegijos *Nordic Artists' Centre Dale* su solidžia stipendija. Antrąją vietą ir papildomą premiją pasidalijo latvė Zane Veldre („Lėliukė Nr. 1“) ir lietuvis Leonidas Alekseiko („Autoportretas“). L. Alekseiko „Autoportretas“ pelnė ir žiūrovų simpatijų prizą. „Jaunojo tapytojo prizo“ konkurse gali dalyvauti trijų Baltijos valstybių: Lietuvos, Latvijos, Estijos – jaunieji menininkai. Konkursantų darbus vertina solidi tarptautinė komisija, kuriai šiemet vadovavo vienas iškilniausių šiuolaikinės tapybos žinovų Barry Schwabsky iš Niujorko. Pagrindinis projekto tikslas – pristatyti perspektyviausius ir ryškiausius jaunosios kartos tapytojus, sudaryti galimybę visuomenei susipažinti su jaunųjų menininkų kūryba, o meno kolekcininkams, meno vadybininkams ir kuratoriams – atrasti naujus talentus Lietuvoje ir Baltijos šalyse. Konkurso organizatoriai – žinomas tapytojas Vilmantas Marcinkevičius ir menotyrininkė Julija Dailidėnaitė-Petkevičienė. „Jaunojo tapytojo prizo“ konkurso finalininkų kūrinių paroda Dailininkų sąjungos galerijoje veikė iki spalio 31 dienos.

Eglė Butkutė. *Šuolis per ožį*

Šiuolaikinio meno kvadrienalė: paliesti, išgirsti, pamatyti

Tai reikia pamatyti! Vilniaus bastėjos vartai svetingai bus atverti iki šv. Kalėdų

Ramunės Januševičiūtės nuotr.

Lietuvos dailininkų sąjungos vardu sveikinu visus Lietuvos ir pasaulio lietuvių šiuolaikinio meno „Kvadrienalės 2014 – dailė ant vėliavos stiebo“ (Q14) rengėjus bei dalyvius. Dėkoju kolegoms dailininkams už originalius, išradingai sukurtus ir prasmingus kūrinius, už visiems žiūrovams dovanojamą įstabų reginį Bastėje ir LDS galerijose „Arka“ bei DSG. Labai simboliška, kad po penkerių metų pertraukos Vilniaus gynybinės sienos bastėja atveria duris visuomenei, pristatydama Lietuvos dailininkų sąjungos organizuojamą šiuolaikinio meno parodą pavadinimu „Dailė ant vėliavos stiebo“. Mūsų protėviai čia, tarp šių sienų, kovėsi už tai, kad išliktų patys ir kad išliktų mūsų tauta. Šiandieną mes savo kūryba tarsi įprasminame jų kovą, parodydami savo pilietišką poziciją šių dienų pasaulio politinių įvykių kontekste. Puikiai žinome, kokia svarbi kiekvienos šalies išlikimui ir sėkmingam vystymuisi aukštoji kultūra, neleidžianti pranykti tarp kitų tautų, puoselėjanti savo savastį ir identitetą, vedanti tautą į priekį laiku įvardydama bendražmogiškas tiesas ir pavojus.

LDS pirmininkė Edita Utarienė

IEVA ŠČERVIANINAITĖ

Paliesti

Viskas prasidėjo 2005 metais, kai Lietuvos dailininkų sąjunga pakvietė Lietuvos meno mėgėjus netikėtose (ir tikėtose) Vilniaus vietose susipažinti su šiuolaikinio dailininkų kūryba. Kuratorius iš Lenkijos Krzysztof Stanislawski tąkart siūlė naujai pažvelgti į tarptautinio identiteto ir nacionalinio tapatumo sintezę, paskatinusią daugiau dėmesio skirti tradicinei daili.

Kvadrienalės metu pristatyti 77 žinomi ir debiutuojantys menininkai bei jų kūriniai. Pristatomų darbų spektras buvo itin platus – pradedant klasikine tapyba ir baigiant videomenu. Apdovanoti iškilūs Lietuvos dailininkai: Vladas Urbanavičius, Diana Radavičiūtė, Džiugas Katinas, Benigna Kasparavičiūtė, Vladimiras Tarasovas, Kęstutis Grigaliūnas.

Meno buvo galima ragauti įvairiose Vilniaus vietose: Tarptautiniame Vilniaus oro uoste, geležinkelio ir autobusų stotyse. O kur dar parodos Šiuolaikinio meno centre, Lietuvos dailininkų sąjungos galerijose: „Arka“, „Kairė–dešinė“, Šv. Jono gatvės, DSG, taip pat kitose erdvėse: „Vitražo manufaktūroje“, „Amatų gildijoje“, „Lietuvos aido“ galerijoje, Savicko paveikslų galerijoje,

„Vartų“ galerijoje, „Meno nišoje“, Kauno „Meno parke“. Atleiskite, jei ko nors nepaminėjau.

Startavusi galingai ir vieningai (meno sklaidai suvienytos pagrindinės Vilniaus miesto organizacijos), kvadrienalė leido Vilniaus miesto gyventojams ir svečiams vieną didžiausių malonumų – liesti. Meno skulptūros ir instaliacijos viešosiose erdvėse suteikė galimybę žaisti su/prie/ant skulptūrų, liesti ir džiaugtis menu. Institucijos savo ruožtu taip pat nebaudė meno mėgėjų, čiupinėjančių meno kūrinius. Džiugu, kad kvadrienalė suvienijo meno gerbėjus ir suteikė galimybę ne tik stebėti meną ant balto kubo sienų, bet ir išgyventi jį pasitelkiant taip dažnai pamirštamą dovaną – kūną.

Išgirsti

2009 metai Lietuvoje pažymėti kaip daugiausia kultūros pristatę ir atnešę metai. Jau penkeri metai vis netyla vieno meno kūrinių inspiruotas klausimas: „Kas yra ar nėra menas?“ Visuomenė buvo sujudinta, laukė įspūdingų reginių, netikėtų meninių sprendimų. Lietuvos dailininkų sąjunga ir 2009-aisiais, po ketverių metų pertraukos, tęsė naujai užgimusią tradiciją – kvadrienalę. Jau antrąją.

tęsinys 3 psl. →

Skirtingos pažintys festivalyje „Kaunas mene“

Šiuolaikinio meno festivalis „Kaunas mene“ šiemet labai taikliai pasirinko savo paantraštę – „Sklaida. Pažintys“. Renginių daug ir įvairių, jie pasklidę net už miesto ribų, juos siejantys taškai – tai senos, naujos ar atnaujintos pažintys tarp institucijų ir menininkų.

KRISTINA BUDRYTĖ-GENEVIČĖ

Organizatoriai rizikos nebijo

Renginiai išsiskiria ne tik plačia geografija, bet ir skirtingomis naujųjų medijų formomis. Festivalis, prasidėjęs klasikine parodos rūšimi – temine grupine ekspozicija „Mitas ir menas“, toliau nuvinguriavo akcijos, dokumentikos, objekto, fotografijos, instaliacijos, performanso, kino, garso, videomenu link; per pusę metų (vyksta birželio–gruodžio mėn.) galima pamatyti tikrai daug.

Tiesa, tokia didi kiekybė verčia diferencijuoti pamatytas parodas, kūrinius, menininkų idėjas, išskirti jų poveikumą ir įtakas. Pirmoji festivalio paroda „Mitas ir menas“, nors ir buvo tarptautinio projekto dalis (nevienadienis sumanymas), tęstinė Čekijoje vykusio projekto „Mitas“

lokalinė alternatyva (dalyvavo tik lietuvių jaunieji menininkai), bet pritrūko minties/temos vystymo ir užbaigtumo. Apskritai Kaunas labai myli jaunuosius menininkus. Žvelgiant į paskutiniuosius metus, net Tekstilės bienalė, kruopščiai atsirenkanti dalyvius, skyrė jiems geriausias didžiules erdves, kur jie, matyt, jautėsi per daug pagerbti, kad galėtų koncentruotis vien tik į meninius uždavinius.

Šis atvejis panašus – kai kurių dalyvių idėjų aprašymai, švelniai tariant, neprilygsta tam, ką matome parodoje. Nors ir minimi tokie svarbūs kodiniai žodžiai kaip Nietzsche ar Biblija, bet jie mažai ką pagelbsti. Teisybės dėlei reikia pasakyti, kad kai kurie jaunųjų menininkų kūriniai tikrai verti dėmesio ir įdėmaus žvilgsnio (įdomu, kur link plėtosis jų saviraiška).

Nebijantiems rizikuoti organizatoriams savo festivalio metu teko pristatyti ir kito festivalio rinkinį – bulgaro kuratoriaus Neno Belchevo organizuotą VI tarptautinį videomenu festivalį „Post“ galerijoje. Tai patikrinta laiko ir apdovanojimų (videodarbai atrinkti žiūri, kai kurie jų laimėję prizus) kolekcija, iš kurios to ir buvo galima tikėtis. Atskirą projektą pristatė taip pat videomeną kuriantis duetas iš Prancūzijos – Judith

Lesur ir Grégoire'as Fabvre. Galbūt festivalyje rodytus videokūrinius būtų įmanoma archyvuoti, su autorių sutikimu „Meno parke“ demonstruoti ir vėliau, tiems, kurie nesuskubo vasarą, nes tai patogiausia, reprodukuojama nebijanti meno forma.

Menininkų diena – birželio 28-oji

Prie skirtingų meno formų priskiriami ir visi kiti vasaros renginiai: dokumentikos paroda Jonavoje, grupės „F&D Cartier“ paroda „Palauk ir pamatysi, Lietuva“ ir Kauno menininkų diena bei Stasio Žirgulių skulptūrų ekspozicija Rotušės aikštėje. Iš jų išskirčiau projektą „Palauk ir pamatysi, Lietuva“, kurio metu menininkų pora Françoise ir Daniel Cartier (Šveicarija) Kauno fotografijos galerijoje prašė žiūrovų kantrybės. Eksponuodami tik fotopopieriaus lakštus, menininkai paliko visą kūrybinį procesą laikui ir saulės šviesai – jų veikiamas fotopopierius keitėsi, virto kitokiu nei pradžioje, o smalsūs žiūrovai turėjo bent kelis kartus aplankyti „gyvą“ parodą.

Kas žino, ar birželio 28 diena nuo šiolei taps viso miesto švenčiama „menininkų diena“, bet Lietuvos dailininkų sąjungos galerija „Meno

tęsinys 4 psl. →

Nedideliame mūsų dailės pasaulėlyje pastarąjį dvidešimtmetį periodiškai užsiplieskia, pavadinkime, „vertybiniai konfliktai“. Žiūrėk, grupė dailininkų sukyla prieš kitą grupę ar netgi instituciją, neva gindami kokias nors vertybes. Kitaip sakant, manantieji, kad jie yra „geri“, kovoja prieš, jų nuomone, „blogus“. Savo ruožtu „blogi“ mano, jog jie yra „geri“, o tie, kurie save vadina „gerais“, iš tiesų yra apsišaukėliai. Ir taip be pabaigos.

KĘSTUTIS ŠAPOKA

Vertybinių pozicijų nepastovumas

Vienas labiausiai pas mus, t. y. daugiausia Vilniuje, įsisenėjusių „vertybinių konfliktų“ yra vadinamųjų „tradicinių“ ir „šiuolaikinių“ vertybių konfrontacija, niekaip negestanti ir kurstoma jau daugiau kaip dvidešimt metų.

Kelių kartų sovietmečio (tyliųjų?) modernistų pasaulėžiūrą formavo specifinės vertybės ir specifinis šių vertybių suvokimas. Tai atsispindėjo ir specifinėse dailės formose, pavidaluose.

Tuo tarpu kelios jaunesnės kartos, debiutavusios jau beveik baigiant supūti sovietinei sistemai (kaip aiškėja, tai tebuvo „puvimo“ iliuzija – ji tebegyvuoja ir dabar) ir tuoj po nepriklausomybės atkūrimo, išreiškė savo požiūrį į pasaulį. Tai buvo ir iki tol vyravusių vertybių griūtis, kai, užgriuvus „laukiniam kapitalizmui“, pulta į estetinį nihilizmą, neretai infantilų ir tiesmuką mėgavimąsi savo kaip „revoliucionierių“ kartos išskirtinumu, šį „išskirtinumą“ kurstant Sorošo šiuolaikinio meno centro pinigėmis premijomis ir kuriama „prestižinio statuso“ iliuzija. Natūralu, kad vyresnių kartų dailininkams, ilgus dešimtmečius puoselėjusiems savas vertybes, tai atrodė pragaištinga, kėlė pesimistines mintis, nepasitenkinimą.

Tačiau kartu paaiškėjo, jog *kai kurios* (nesakau, kad visos) sovietmečio (tyliųjų) modernistų „vertybės“ iš tiesų buvo tuštokos, netgi suvaidintos, jose nestigo apsimetinėjimo, elementaraus ir taip pat ciniško prisitaikėliškumo prie korumpuotos sovietinės sistemos. „Vertybių griūtis“ atgavus nepriklausomybę atvėrė ir šią sovietmečiu dangstyta vertybių tuštumą.

Esminio pranašumo neįžvelgiama

Be to, akivaizdu, kad jaunesnių kartų menininkų kaltinimas „destruktyvumu“ dažnai slėpė ir slepia vyresnės kartos ilgesį „kietos rankos

Nuomonė

Apie kartų ir vertybių konfliktus

politikos“, taip pat sovietmečiu turėtų privilegijų, socialinių garantijų, galų gale tiesiog išskirtinio, privilegijuoto statuso (ypač literatų, žinoma, ir dailininkų), kuris, žlugus Sovietų imperijai, nežinau, de ja ar laimei, subliuško.

Tarp sovietmečio modernistų dominavo „grynosios“ tradicinių menų rūšys: tapyba, skulptūra, grafika, freska, tekstilė. Turinio plotmėje dominavo metaforiškas lyrinis psichologizmas, kuris kryptavo arba į socialistinio realizmo pusę, arba į subjektyvesnių (etno) lyrinį kompozicijų pusę. Buvo keletas radikalesnių modernistų (dažnai labiau nutolusių nuo oficialios sovietinės dailės sistemos), kurie bandė „tirpdyti“ žanrų ribas. Galų gale, kaip jau minėjau, sovietmečio modernistai gyveno savotiškame uždarame šiltnamyje, išlaikomi valstybės, kuriame jautėsi ganėtinai neblogoi. Tuo tarpu Sąjūdžio ir posąjūdinės kartos menininkai, priešingai, tirpdė ribas tarp žanrų, „išradinėjo“ naujas, dažnai technologizuotas, ir, kas svarbiausia, stengėsi sulieti menines praktikas su „kasdienybe“.

Ir nors dabar, žiūrint iš ilgesnės perspektyvos, nė viena šių vertybinių pozicijų nebuvo ir nėra esmingai priešingos, juo labiau kuo nors pranašesnės viena už kitą (tiesiog atliko savo misiją ir funkcijas tam tikru laiku tam tikrame kontekste), patiems skirtingų kartų dailininkams/menininkams jos atrodė radikaliai priešingos.

Revoliucionieriai taip pat laviruoja

Nepaisant to, tiek vienos, tiek kitos kartos atstovai liko tame pačiame socioestetiniame registre. Be to, ŠMC ir SŠMC bent penkmečiui irgi sukūrė savotiškas šiltnamio sąlygas „naujesiems revolicionieriams“. Todėl nereikia stebėtis, kad šiandien, sudūlėjus ir tam *sorošiniam* šiltnamiui, kaip iš gausybės rago nepasipylus nacionalinėms premijoms, „revoliucinės“ kartos atstovai pamažu irgi pradeda burbėti, kad „žlunga vertybės“, jų „negerbia“ jaunesnė karta ir t. t.

Ko gero, žlunga ne „vertybės“, nes kiekviena karta jas suvokia savaip, o tas kontekstas, kuriame „revoliucinė“ karta turėjo simbolinių ir tiesioginių privilegijų. O argi skundai dėl „vertybių

griūties“ nėra girdėti? Ne išimtis ir mano, dar jaunesnė karta... Tik reikia kiek palūkėti, neilgai trukus ir dabartiniai trisdešimtmečiai pradės skūstis jaunųjų „destruktyviu menu“...

Taigi peršasi paradoksali išvada, kad tiek sovietmečio modernistai, tiek lūžio kartos (tuo metu) jaunieji „revoliucionieriai“, kaip ir bet kuri karta, vadovavosi/vadovaujasi gana panašiomis, sakykime, pragmatiškomis vertybėmis ir labai panašiai taikėsi/taikosi prie savo meto konjunkčūros, kartu laviravo/laviruoja jos kontekste, bandydami turėti ir šioki tokį „savo veidą“, poziciją.

Panašumų daugiau nei skirtumų

Blogiausia, kad „skirtumai“ radikalizuojami iki, sakyčiau, idiotiško tiesmukumo, kai pradedama skaičiuoti, kiek kas nutapė „angelų“ arba kokio kunigaikščio portretų (tai, suprask, yra „gėris“), o kas pavaizdavo „šūdą“ ar kokią kitą „blogybę“. Kita vertus, kita stovykla kategoriškai universalizuoja „naujumo“ ir/arba „progreso“ sąvokas, jas paverčia neįtikėtino kvailumo kone religinėmis dogmomis, kurias apaštaluja minios kuruatorių ir kuriomis menininkams tiesiog privalu sekti, norint išlikti tam tikroje sistemoje. Viskas taip sukarikatūrinama, kad tikros diskusijos apie „vertybes“ ir jų prasmę čia nebepali būti, nes vyrauja groteskiški ir tiesmuki, beje, abiejų konfliktuojančių pusių, lozungai. Tačiau šis problemos suprimityvinimas, pavertimas tiesmuku grotesku puikiai tinka konfliktams instituciniame lygmenyje eskaluoti.

Kai kalbame apie be paliovos eskaluojamą „tradicinių“ ir „šiuolaikinių“ vertybių konfliktą, dažniausiai turime omenyje dvi Vilniaus institucijas – Lietuvos dailininkų sąjungą ir Šiuolaikinio meno centrą, aplink kurias ir kuriose šis konfliktas visada sukasi. Šiame lygmenyje „tradicinių“ ar „šiuolaikinių“ vertybių sąvokos nieko nereikia, nes užpildomos tam tikrai konjunkčūrai tą akimirką parankiu turiniu. Svarbiausia šiuo atveju tampa lobistinė šių sąvokų funkcija galios lygmenyje.

Žinoma, kalbant apie LDS ir ŠMC, nereikia pamiršti ir kovos dėl buvusių Parodų rūmų,

kuriuos dėl savo biurokratinės suirutės ir nesuipratimų LDS 1992 m. tiesiog prarado. Nuo tada Parodų rūmai pervadinti Šiuolaikinio meno centru, tenkinant besiformuojančios naujos ar tiesiog skilusios ir mutavusios senos nomenklaturės poreikius.

Galų gale nei LDS, nei ŠMC, mano subjektyvia nuomone (juk šis *Dailėraščio* skyrelis vadinasi „Nuomonė“), seniai nebėra naujų, šviežių idėjų ar kokių nors „vertybių“ vėliavnešiai. Tai tiesiog dvi panašios tos pačios sunkiasvorės (ir tebesipešančios tarpusavyje) konjunkčūros versijos. O jų rengiamos „bienio“, „trienio“ ir „kvadrienio“, prasmų beveik nekuriantys oficialiniai renginiai, kuriuose ciniškai manipuluojama „prestižo“ sąvoka, reikalingi nebent pačios biurokratinės sistemos funkcionavimui pateisinti.

„Vertybiuose (instituciniuose) konfliktuose“ dažnai svaidomasi tokiomis frazėmis kaip „tikrosios vertybės“ arba „destruktyvus menas“, „progresas“ arba „retrogradiškumas“, tačiau tai tuščia vidurės sąvokos. Šiuo požiūriu institucijų išradinai pajungiami ir tikri kartų konfliktai, manipuluojama pasimetusių dailininkų emocijomis, jausmais, eskaluojami tariami „pasaulėžiūrų skirtumai“, žongliuojama dailininkams įspūdį darančia „prestižo“ sąvoka, nors iš tiesų, kaip jau minėjau, tiek sovietmečio, tiek posovietinių „revoliucinių“ dailininkų/menininkų mentalitetas, nepaisant „formalių“ dailės/meno skirtumų, yra beveik identiškas. Tai akivaizdžiai liudija tiek 2011 m. Lietuvos paviljonas Venecijos bienalėje, tiek pjautybės, stumdymasis alkūnėmis dėl nacionalinių ir kitokių premijų ir t. t.

Sakyčiau, panašumų ir bendrumų yra daugiau nei dirbtinai eskaluojamų skirtumų. O šiuos skirtumus vienodai eskaluoja tiek viena, tiek kita pusė, akiai besisivaikydamos „destruktyvaus meno“ iš vienos pusės arba „fašizmo“ iš kitos pusės etiketėmis. Nes juk esmė – ne dialogas, polemika, bandymas suprasti ir įrodyti diskutuojant, bet savo „vertybinio“, t. y. prekinio, įvaizdžio formavimas, simbolinio kapitalo kaupimas ir viso to ciniškas panaudojimas pjaunantis dėl rinkos zonų ir tariamo prestižo regalijų. O visam tam yra puikus klasikinis apibūdinimas – tuštybės mugė.

Juk atmetus pjautybės dėl „prestižo“ ir pabandžius bent šiek tiek pažaboti savo ego, susireikšminimą, pasirodytų, kad pyktis nėra dėl ko.

Vilučio proto ir jausmo jungtis

VDA parodų salėse „Titanikas“ triumfuoja septyniadešimtmetis Mikalojus Povilas Vilutis. Per parodos atidarymą buvo daug kalbų, sveikinimų, padėkų, prisiminimų, autografo ir gėlių. Buvo ir tortas. Kas tikrai domisi išraiškinga ir daugialype Vilučio menine kalba, parodos atėjo apžiūrėti kita dieną, nurimus šurmuliui. Puiki paroda! Būtinai nueikite, ji veiks visą lapkritį. O kam rūpi Vilučio filosofinis „Tortas“ ir „Sriuba“, – jų ir vėl atvežė į knygynus.

LILIJA VALATKIENĖ

Kur baigiasi menas?

Parodos kuratorės Kristina Kleponytė-Šemešienė ir Jurga Minčauskienė pasistengė iš petyties. Surinko iš visų pakampių, palėpių, stalčių, archyvų, fondų, asmeninių kolekcijų Vilučio kūrybą, netgi artimų žmonių laiškus ir prisiminimus apie jo vaikystę ir jaunystę iškapstė. Prisiminimai byloja, kad jis buvo labai jodrus, nepasėda, nemėgo matematikos, bet kai paimdavo pieštuką į rankas, įvykdavo kažkoks atsivertimo stebuklas. „Vilučio kelias – tik į meną“, – nusprendė anuomet visos jo tetos ir kiti giminaičiai. Taip jis atsidūrė Dailės akademijoje.

Pamenu, kai Vilučiu sukako 66 metai ir jis tapo rimtas, žinomas, vieną po kitos rengė parodas, turėjau progos paklausti: „Kodėl Jūsų, Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureato, jaunystėje nepriimdavo į parodines erdves?“

„Po dailės mokslų šešerius metus nepriimdavo. Buvau talentingas menininkas, todėl ir nepriimdavo į parodas. Dirbau šilkografijos meistru Dailės institute. Šilkografijos dirbtuvės buvo Sapiegų rūmuose, priešais Bernardinų

bažnyčią. Dirbtuvėse buvo patogų gerti. Gerdavo pas mane studentai, dėstytojai, bet kas iš gatvės. Gerdavome didingai. Tai buvo alkoholinė rezistencija. 1976-aisiais pasikeitus kultūros valdžioms, staiga priėmė į parodą ir taip staiga tapau elitiniu menininku. Dabar esu senas, todėl nebergeriu, bet į parodas mane kviečia.“

Gerai atsimenu ir pokalbius jo studijoje, ir „Kalbėjimus“ galerijoje „Actus magnus“. Apie meną, melą, orą, laimę, beprasmybę, gyvenimą, džiaugsmą bei mirtį.

„Mano tiesos labai dažnai keitėsi, todėl reiškiau tik savo nuomonę. Tiesų nekalbu, nes pats jomis nebetikiu. Konceptualusis menas ir dailė, mano galva, yra dvi skirtingos meno šakos, esančios priešinguose sąvokos „menas“ poliuse. Dėl tų skirtumų dabar visi nesutaria, ginčijasi, pešasi.“

Konceptualusis menas kuriamas protu, vaizduojamas – jausmu. Konceptualiojo meno kūriniai yra idėjos, dailės – vaizdai.

Konceptualusis menas dažnai aiškinamas kaip išraiškos priemonė. *Artes serviles*. Žodžiais pasakomų baigtinių idėjų kūryba. Kai idėja (ji niekada neturi siužeto) tampa suprasta, šifras iššifruotas, menas baigiasi“, – samprotavo Vilutis.

„Apie dailę išmanau daugiau nei apie idėjas“ „Laikote save konceptualistu?“ – paklausiau Vilučio.

„Esu pradėdantysis konceptualistas. Mano konceptualius bandymus skulptorius Mindaugas Navakas įvertino trejetu. Penkių balų vertinimo sistemoje.“

Esu dailininkas, todėl turiu pagrindo galvoti, kad apie dailę išmanau daugiau negu apie idėjų meną. Ko tikėtis ir ko ieškoti dailės kūriniuose,

„Viskas jau seniai sugalvota. Svarbiausia – pateikimo forma. Čia ir yra meno esmė“, – sako dailininkas Mikalojus Vilutis. Lilijs Valatkiėnės nuotr.

aiškinau savo draugui Valentui. Mano draugas Valentas yra fizikas. Sėdi prie kompiuterio. Kai tik gali, jis keliauja į miškus ir laukus, prie ežerų ir upių. Gėrisi gamta, uogauja, grybauja ir meškeroja.

Padovanojau Valentui paveikslėlį, koks, mano galva, turėtų jam patikti: kalvota žemė, mėlynas dangus, per visą dangų juoda žuvis su saule ant pilvo, ant žuvies stovi žmogiuukas. Gražus paveikslėlis.

Mano draugas domisi kultūra, skaito straipsnius apie dailę, todėl ieško paveikslė to, ko ten nėra ir neturi būti.

„Ką šitas paveikslas reiškia? – klausia jis manęs. – Kokios mintys, tobulinančios pasaulį idėjos ir filosofijos slypi jame? Kokias globalines problemas tu čia sprendi? Ką tu šiuo vaizdu norėjai pasakyti?“

Kai aš noriu ką nors pasakyti, sakau žodžius, bet nepaišau paveikslėlių, tariau aš jam. Tas, kuris kalba, kad dailininkas, tepdamas dažus ant drobės, nori ką nors pasakyti, sprendžia globalines problemas ir, tepdamas tuos dažus, gali jas išspręsti ir kad čia yra jo kūrinio vertė, laiko tave kvailiu arba pats yra kvailys.

Kai tu rymai ant ežero kranto ir matai nuostabų vaizdą – salas, žalią mišką, skaidrų vandens, žydrą dangų, patiri nuostabias būsenas ir tau to užtenka, tu neklausinėji: „Ką visa tai reiškia ir kokios potekstės slypi po šiuo vaizdu?“

Taip paprastai matyk ir paveikslą. Jeigu paveikslas nesukelia tau panašių būsenų, tai arba paveikslas nėra meno kūriny, arba tu neturi juslės manui. Toks mano supratimas.

Pirmasis konceptualistas Lietuvoje

Vilutis per savo gyvenimą sukūrė labai daug. Net pats negali suskaičiuoti, negali prisiminti, kur pasklidę jo piešiniai. Bet vieną pirmųjų kūrinių prisimena labai gerai. Tai – Buratinas.

„Jis buvo sukurtas 1954-aisiais, pakartotas 2004 metais. Būdamas dešimties metų, lankiau skulptūros būrelį Vilniaus pionierių rūmuose. Nulipdžiau iš plastilino Buratiną – mėlyną švarku, geltonomis sągomis, žaliomis kelnėmis, oranžiniais batais. DRYžuota – raudona, juoda, geltona kepure. Pilko plastilino gabale padariau duobę ir įspraudžiau ten Buratiną. „Buratinas, įkritęs į duobę“. Taip pavadinau kūrinių.“

Tik 2004 metais supratau, kad sukūriau konceptualiojo meno kūrinių. Vaizdo nėra, bet yra idėja. Grožis, slypintis po pilku paviršiumi, yra dažnas reiškinys gyvenime. Sielos grožis, kurio nesimato.

„Buratinas, įkritęs į duobę“ – konceptualiojo meno kūriny, leidžiantis galvoti, kad esu pirmasis konceptualistas Lietuvoje“, – šypsosi Vilutis.

Šiuolaikinio meno kvadrienalė: paliesti, išgirsti, pamatyti

Šį kartą tai buvo moteriškomis raišiais sustyguota meno šventė. Danutė Zovienė, Ramutė Rachlevičiūtė, Rita Mikučionytė – šios menotyrininkės stojo už kvadrienalės vairo. Atranka į parodą vyko labai intensyviai ir rimtai: daugybė pasitarimų su kitais komisijos nariais, nuolat kintantis parodos ekspozicijos modelis – darbo ir laiko išties negailėta. Juk pirmoji kvadrienalė uždavė rimtą toną tolimesnių kvadrienalių rengėjams.

Galų gale buvo pasirinktas pusiau kuratorinis pusiau suneštinės parodos modelis. Menininkai galėjo siūlyti patys arba būti pakviesti menotyrininkų. Tačiau paroda, eksponuota „Litexpo“ parodų paviljone, nublanko prieš daugelį kultūros renginių Vilniuje. Meno kūrinių kokybė įvairi, kūrėjai skirtingi, ekspozicija padrika.

Vis dėlto tai buvo puiki proga pamatyti ir įvertinti skirtingų menininkų skirtingą ketverių metų darbą. 2009 metų kvadrienalė labiau buvo girdima nei fiziškai liečiama – patys menininkai labiau apie ją kalbėjo, nei joje dalyvavo.

Pamatyti

„Jūs tiesiog turite tai pamatyti!“ – norėusi, kad toks šūkis ir paraginimas lydėtų šiųmetinę kvadrienalę.

Trečioji kvadrienalė po ilgų svarstymų gavo naują pavadinimą – šiuolaikinio meno „Kvadrienalė 2014 – dailė ant vėliavos stiebo“ arba trumpiau „Q14“. Gavo ir naują formą.

Kvadrienalės meno vadovu tapęs Vaidotas Žukas kviečia nepamiršti, kad šiuolaikinis menas gali būti sukurtas ir tradicinių formų, pasitelkiant naujausias technologijas, su netikėtais žanrų posūkiu, tačiau jis negali būti nuobodus, savimeiliškas, prisitaikėliškas.

Trumpasis kvadrienalės pavadinimas – tai apeliacija į šiuolaikinio žmogaus tempą. Viskas vyksta greitai, aiškiai, čia ir dabar. Niekas neturi laiko ilgai analizuoti pateikiamą informaciją, užfiksavęs žinutę žmogus lekia toliau.

„Kvadrienalė 2014 – dailė ant vėliavos stiebo“ palaimino kunigas Antanas Saulaitis. Jam iš kairės – LDS pirmininkė Edita Utarienė, iš dešinės – kvadrienalės kuratorė Ieva Ščervianinaitė ir projekto vadovas Vaidotas Žukas

Už kūrinių ciklą „Nuodėmės altorius“ prof. Edmundas Saladžius buvo įvertintas mecenatų Kristinos (nuotraukoje) ir Vidūno Mekšrūnų premija – 1000 eurų

Visa šių metų koncepcija orientuota į šiuolaikinį žmogų. Negali suskubti į Vilniuje eksponuojamas parodas? Su autoriais ir jų kūriniais susipažink internete elektroniniame kataloge. Neturi namuose televizoriaus? Reklaminis klipas tave pasieks „Youtube“ kanalu. Menas turi suartinti, kvieisti diskusijai ir suteikti galimybę rinktis.

O rinktis tikrai yra iš ko. Daugiau nei trys šimtai kūrinių pateko į galutinę kūrinių atranką. Iš jų didžioji dauguma bus eksponuojama net trijose parodinėse erdvėse: ką tik atidarytoje Vilniaus gynybinės sienos bastėjoje, galerijoje „Arka“ ir Dailininkų sąjungos galerijoje Vokiečių gatvėje.

Kai kurie atrankai pateikti kūriniai atkeliavo net iš kitų šalių, kuriose gyvena mūsų tautiečiai menininkai. Todėl labai džiugu, kad kvadrienalė šiais metais tapo Lietuvos ir pasaulio lietuvių menininkų kūrybos pristatymo. Menininkai, kurie gyvena ir kuria toli nuo Lietuvos, nori prisijungti prie kvadrienalės, nori dalyvauti Lietuvos šiuolaikinio meno procese, ir tai yra puikus tautiško, pilietiško menininko pavyzdys.

Kalbant apie „Q14“ autorius galima pabrėžti malonų netikėtumą – kvadrienalėje aktyviai dalyvauja jaunoji

Vidmantas Jackevičius. Grybų kepurėlės. 2 vnt., juodakšnis, aliejus. 110x110 cm

Atidarymo akimirka „Arkos“ galerijoje

menininkų karta. Nebijantys eksperimentuoti, pasitelkiantys naujausias medijas šios kartos kūrėjai stoja į vieną gretą su žymiaisiais mūsų dailininkais. Puiki darbų kokybė, aktualios temos ir išraiškos priemonės – džiugu, kad jaunieji noriai domisi pasaulio meno tendencijomis, nebijo kritikos ir konstruktyviai sprendžia iškeltas užduotis.

Dar vienas atradimas – moterų menininkų gausa šiųmetėje kvadrienalėje. Pagirtina, kad moterys pagaliau drąsiai žengia kūrybos kelyje kartu su vyrais ir pristato stiprius bei kokybiškus kūrinius.

Taigi kokių autorių kūrybą bus galima pamatyti ekspozicijose? Dėl vietos stokos jų nevardysiu. Reikia tiesiog ateiti ir pamatyti! Norisi tikėti, kad Vilniaus gynybinės sienos bastėjos mūrai bus svetingi meno mėgėjams ir atvers naujus žiūros laukus meno žiūrovams, kūrėjams ir vertintojams. O ekspozicijos LDS „Arkos“ ir Vokiečių gatvės galerijose supurtys visus meno gerbėjus netikėtais žanrų virais ir aktualiais atradimais.

„Cooltūrisčių“ performansas vienus ne juokais išgąsdino, sutrikdė, kitus – labai prajuokino ir įrodė, kad ekstremaliai situacijai nesame pasirošę

Ryto Belevičiaus kūrinys „Kemeris“. Ar iš tiesų jis toks keblus, supainiotas ir gremėzdiškas, galima įsitikinti tik bastėjoje

Atidarymo akimirka „Arkos“ galerijoje

Lietuvos dailininkų sąjunga (pirmininkė Edita Utarienė) ir „Baltic adventure“ (vadovas Donatas Dūda) 1000 eurų premiją skyrė Lenkijoje gyvenančiam menininkui Stasiui Eidrigėvičiui

Stasys Eidrigėvičius. Nevalgomas popierius

Lilijos Valatkienės nuotr.

Kvadrienalės autorius sveikina kuratorė Ieva Ščervianinaitė ir projekto vadovas Vaidotas Žukas.

Skirtingos pažintys festivalyje „Kaunas mene“

← pradžia 1 psl.

parkas“ pradžia tam padarė: sukvieta į Rotušės aikštę visus neabejingus XX amžiaus Kauno meno mokyklos tradicijai ir jos garsiems pedagogams – Vincui Grybui, Vytautui Kazimierui Jonynui, Jonui Mikėnui, Domicelai Tarabildienei ir kitiems.

Apie klasikų reikia priminti

Rudenį, spalio mėnesį, dar didesni lankytojų srautai sugrįžo į tas pačias galerijas ir į naujas erdves: M. Žilinsko dailės galerijoje pristatyta Andrėjaus Wajdos (Lenkija) tapybos, filmų fotografijų ir plakatų paroda bei keturių pilnametražių filmų retrospektyva. Į parodos atidarymą susirinko didžiulė minia jaunų žmonių. O tai, kad klasikais vadintinas asmenybės reikia vis iš naujo pristatyti, priminti, liudija ir tokia istorija: studentams buvo pateikta užduotis iš mieste veikiančių parodų išsirinkti menininką ir jį pristatyti. Nė vienas nesusigundė apžvelgti A. Wajdos kūrinius, mieliau

rinkosi žinomus – jaunuosius Lietuvos menininkus.

Trijų nevienalyčių pakopų, pasakojanti apie skirtingas lenkų meno fazes paroda buvo išties verta dėmesio. Nors ir nedaug tapybos pavyzdžių, bet jie tiksliai atskleidė pokario Lenkijos meno ir politinio fono neatitikimą. Daugelis to meto Lenkijos menininkų – Tadeusz Kantoras, Andrzej Wróblewski, A. Wajda ir kiti – savaip pasuko tapybos, teatro, kino revoliucijos link, savaip pritaikė išmoktas senųjų tradicijų pamokas. A. Wajda savo išsiugdę kultūrą – pasakoti aktualias istorijas per aplinkos detalių subtilybes – parodė ir sudėtingose filmų kompozicijose.

Bene labiausiai nustebinusi parodoje yra filmų plakatų dalis. Plakato menas sovietmečiu buvo ugdytas savaip: turėjo griežtus rėmus, o socrealizmo stilius plakate buvo ryškus kaip niekur kitur. Todėl tie drąsūs įvairių sovietmečio etapų plakatų pavyzdžiai

yra tarsi istorijos liudijimas, kaip galima apeiti nemėgstamą stilių, sukurti meną „iš nieko“ ir perduoti tikslią žinią savo bendraminčiams oficialiame partijos suvaržytame stende.

Pojūtis ateina per garsą

Tą pačią festivalio dieną „Meno parke“ vyko visai kitokio pobūdžio renginys – prancūzų grupės „Zwann eī Collective“ performansas „Apnėja“. Autoriai, anonsavę savo darbą kaip priverstinį ar sąmoningą kvėpavimo sulaukymą ir jo įvairias vizualines formas, aptinkamas literatūroje ar vaikų žaidimuose, „ekranizavo“ šį reiškinį per modernaus šokio, mono vaidybos ar pantomimos junginius. Performanse šokanti mergina buvo įreminta šviesos, spalvų ir muzikos instaliaciniame kube, paskutinę kubo kraštinę uždarė glaudžiai susėdę žiūrovai. Įmantrus judėjimas, ritmingas šokinėjimas ir kritimas ilgainiui peraugo į suabstraktintą žmogaus kūno performavimą. Akys nebeklaidžiojo paskui atskirus rankų, kojų, galvos judesius, buvo įmanoma pažvelgti į visa tai bendrai, kaip į grumties, fizinės kovos su savimi, su pasikeitimais erdvėje reiškinį.

Toks peraugimas iš vienos specifinės grandies, formos ar meno žanro būdingas beveik visiems šio festivalio renginiams, nors kito projekto „Mažiškas prisilietimas“ kuratorė Ieva Vitkauskaitė atidarymo metu „Post“ galerijoje teigė, kad tai išskirtinis šio projekto bruožas. Projekte dalyvavo du kuratorės surasti menininkai: Tobias Gundorffas Boesenas (Danija), pristatęs specialiai kurtą kino filmą, ir Agnė Matulevičiūtė, fotografijoms pritaikiusi to paties filmo garso jungtis. Taip per garsą be judančio vaizdo arba

tik per garso ir fotografijos jungtį buvo galima atsekti pasakojimo fragmentą, patiems žiūrovams dėlioti (a)logines vaizdų ir garsų dėliones.

Būties trapumo atspindžiai

Seniai su „Meno parku“ bendradarbiaujanti menininkė Patricija Gilytė pristatė labai įdomų darbą – video-instaliaciją „Tri-Galaxian L4116“. 4116 paprasčiausių žvakučių, kurių degimo vidutinė trukmė – 4 valandos ir kurias dažnai matome per visuomenines akcijas, buvo panaudota kuriant visatos įvaizdį. Su pradžia ir pabaiga iš trijų požiūrio taškų ir nusitęsiančia tolyn mintimi jau užgesus šviesoms ir atėjus epilogui.

Dar daug videomeno darbų galima išvysti „Post“ galerijoje. Moterų menininkų įkurta grupė „FemLink“ pristato videokoliažą „Gyvybinis“. Menininkų judėjimas apima bent keturis žemynus, nuolat kviečia ir vyrus darbuotis įvairiuose projektuose videomeno srityje.

Toje pačioje salėje greta „FemLink“ ir P. Gilytės ekraninių vaizdų ekspozicija „X“ tiko savo monochrominėmis kompozicijomis, juodos ir baltos spalvų, šiltų ir šaltų medžiagų kontrastais. Autoriaus prisipažinimas, jog aistringai derina skirtingas, antipodines medžiagas, pavyzdžiui, fanerą ir metalą, bendrai ekspozicijai suteikia keistą potekstę. Užsižiūrėjus į apčiuopiamus, sunkiasvorius ar lengvus, grakščiai nustumiamus objektus, galima vėl kitaip pamatyti šalia esančius ekranus su virtualiais vaizdais. Taip susigretina daugiau nei medžiagos, šalia atsiduria materialūs ir nematerialūs dalykai.

Patricijos Gilytės, norėjusios savo videoinstaliacija pabrėžti, kad ir skaitmeniniame amžiuje žmogiškoji

būtis išlieka trapi, tik jos atšvaitas perkeliamas į kitą dimensiją, požiūrį galima pritaikyti visai ekspozicijai.

Nepakanka vien estetinės vertės

Dar dvi jau pasibaigusios parodos per fotografiją tyrinėjo išeities kodus – nuo teoretinių sumanymų iki praktiškai užfiksuotų vizualinių dokumentų. Tai Lenos Lapschinos (Austrija) projektas „Medžiai ir poetai, miestietiškas (Urbanisto abécélé)“ Kauno fotografijos galerijoje ir Steve'o Yates'o (JAV) instaliacijos „Pagamintos būti fotografija“ Lietuvos dailininkų sąjungos galerijoje „Meno parkas“.

Lena Lapschina tyrėjos vaidmens ėmėsi atvykusi į San Diegą rengti personalinės parodos. Ji atkreipė dėmesį miesto gatvių pavadinimus – abėcėlės tvarka suteiktus įvairių medžių vardus. Tik pritrūkus medžių pavadinimų iš paskutinių raidžių buvo pasirinktos garsių rašytojų pavardės: Voltaire, Xenophon, Yonge, Zola. Šis fotografinis tyrimas kelia daug asociacijų, bet pirmoji stelbia kitas savo vizualumu: per daug gražios fotografijos, įkurdintos Fotografijos galerijoje, sufleruoja, kad jos nėra vien tik fotografija. Autorė tarytum teigia, kad vien estetinės vertės vizualiajame mene nepakanka, jos darbuose verta paieškoti ir socialinių, istorinių kontekstų.

Steve'o Yates'o specifinės vietos instaliacija sudaryta iš masinių vietų: metro, radijo bokšto ir pan. – fotografijų. Fiksuojami ne žmonės, bet kaligrafines statybinės konstrukcijos. Jos tarsi svarbūs brėžiniai triskart pakartojamos su paryškintais taškais, raudonomis atkarpomis, žiūrovui paliekant pačiam mąstyti, gretinti.

Visi „Kaunas mene“ renginiai žiūrovams kelia smalsulį, stebina atradimais. Ir tai dar ne pabaiga. Kitą mėnesį vėl laukia kiti festivalio renginiai.

Rimanto Milkinto instaliacija „X“

Po vienu stogu „Laisvės ribos“ ir „Gurgutis“

Lietuvos dailininkų sąjungos Šv. Jono gatvės galerijoje Vilniuje veikia dvi parodos – Lietuvos nepriklausomybės paskelbimo 100 metų jubiliejui paminėti skirta trijų matmenų dailės kūrinių paroda „Laisvės ribos“ ir jaunųjų skulptorių bronzos liedinimo simpoziumo paroda „Gurgutis 2014“.

LILIJA VALATKIENĖ

Prarasti lengva, susigrąžinti – sunku

„Laisvės ribos“ – šiemet prasidėjęs ir iki 2018-ųjų vyksiantis tęstinis projektas. Kiekvienais metais numatoma sukurti nuo keturių iki septynių trijų matmenų kūrinių iš įvairių medžiagų. Darbai ir autoriai atrenkami konkurso būdu. Šiais metais projekte dalyvavo keturi skulptoriai: Rytas Jonas Belevičius, Gediminas Piekuras, Dalia Matulaitė ir Gintaras Mykolaitis. „Ruošiantis Lietuvos pirmininkavimui Europos Sąjungai, valstybinės įstaigos skulptorių ne kartą prašė stambesnių meno objektų interjerui ir eksterjerui papuošti. Tačiau skulptoriai

neinvestuoja didelių lėšų stambiams darbams kurti. Todėl kyla poreikis rengti šį tęstinį projektą, kai konkurso būdu atrinkti 7–10 autorių gauna vienkartinę stipendiją, kad iš tvirtos medžiagos sukurtų stambesnę skulptūrinį objektą laisvės tema. Iki 2018 m. ketiname surinkti 35–50 skulptūrų kolekciją, kuri virstų svariu meniniu reiškiniumi. Šie kūriniai galėtų tapti reprezentaciniais skulptūriniais objektais valstybės įstaigose, būti eksponuojami valstybei svarbių įvykių progomis“, – teigė parodos kuratorius R. J. Belevičius.

Individuali laisvės projekcija

Kuratorius trumpai pristatė projekto koncepciją: „Mūsų Laisvės pradžia – 1918 m. vasario 16-oji. Šios atmintinos datos šimtąjį jubiliejų švęsime 2018-aisiais. Šimtas metų – daug ar mažai? Istorija moko, kad laisvė labai lengvai prarandama ir labai sunkiai susigrąžinama.

Privalome iš naujo permąstyti vertybes. Kaip mes suprantame laisvę ir jos ribas: kai prarandamos ribos tarp lyčių, tarp valstybių, kalbų,

įstatymų, prarandamos ribos tarp rasų, tarp gėrio ir blogio, tarp meno ir nemeno, tarp tiesos ir melo, tarp proto ir beprotystės. Savo mintis dailininkams siūlome įkūnyti stambesnio mastelio trijų matmenų kūriniuose iš tvirtos medžiagos: metalo, akmens, plastiko. Dailininkai, kursiantys projektinius erdvinius kūrinius, apmąstys ir perteiks savąją laisvės projekciją, aktualizuos permainų poreikį. Projekto metu sukurti darbai bus dabarties atspindys ir socialinės-politinės būklės inervacija. Projekte gali dalyvauti visų amžiaus grupių dailininkai, todėl ypač jaunieji turės progą tobulinti profesinius įgūdžius, igis patirties.

Vyriška bronzos paroda

Penktus metus rengiamo bronzos liedinimo simpoziumo rezultatas – gretimose galerijos salėse įsikūrusi „Gurgučio“ ekspozicija. Čia pristatyti jaunųjų skulptorių (iki 35 metų amžiaus) kūriniai. Konkurso būdu atrinkti šešių skulptorių darbai. Šalia Kęstučio Dovydaičio ir Martyno Gaubo, jau ankstesniais metais dalyvavusių parodoje, kūrinių matėme jaunųjų – Simono Dūdos, Augustino Kluodos, Manto Kazakevičiaus ir Gedimino Endriekaus – nuliedintus darbus. Jaunieji skulptoriai eksponavo ne tik „Gurgučiu“ sukurtus, bet ir po kelis pastaraisiais metais dienos šviesą išvydusius mažosios plastikos kūrinius.

Šiais metais simpoziumas turėjo tikslą įtraukti į projektą nors vieną merginą. Autorę atrado, bet darbų įgyvendinimas nusikėlė kitiems – 2015 metams. Tikimasi, kad kitąmet paroda bus ne vien vyriška.

„Simpoziumas „Gurgutis“ leidžia jauniems skulptoriams prisistatyti laisvai, nebūti suvaržytiems konkrečių teminių reikalavimų. Vis dėlto reikalavimai yra. Darbai turi būti įdomūs, aukšto meninio lygio, profesionaliai išlieti iš bronzos, atskleidžiantys autorių kūrybinį potencialą. Jauni dailininkai labai aktyviai dalyvauja įvairiuose projektuose užsienyje. Ten lengviau negu Lietuvoje susiranda erdvę kūrybai demonstruoti. Tad šiuo projektu norime

Išradinęs Martynas Gaubas su savo „Žaliojo žmogaus“ skulptūra (viršuje)
Kokias tiesas nori išreikšti lietuviškojo neorealizmo atstovas Augustinas Kluoda (apačioje) Lilijos Valatkienės nuotr.

ateinančiai menininkų kartai sudaryti kuo patrauklesnes sąlygas prisistatyti čia, Lietuvoje. Be to, norime, kad jaunimas neaplenktų gana sudėtingos ir daug darbo, profesionalumo ir pastangų reikalaujancios medžiagos – bronzos“, – sakė projekto kuratorė Regina Šimulynienė.

„Laisvės ribos“ prasidėjo. Projekto kuratorius Rytas Jonas Belevičius, atidarydamas parodą, paprovė profesorės Dalios Matulaitės šokoladinę meską

Lilijos Valatkienės nuotr.

Trečioji Vilniaus keramikos bienalė, skirta Lietuvos keramikos meno patriarcho Liudviko Strolio (1905–1996) atminimui, – tęstinis Lietuvos dailininkų sąjungos renginys. LDS galerijoje „Arka“ buvo gera proga apžvelgti pastarųjų dvejų metų Lietuvos keramikų kūrybą, tendencijų, idėjų, technologijų kaitą, pamatyti ne tik visiems gerai žinomų kūrėjų darbus, bet ir susipažinti su jauniausiųjų kūryba.

VAIDILUTĖ BRAZUSKAITĖ-
LUPEIKIENĖ

Estetika ir džiaugsmas mūsų kasdienybėje

Bienalė apima ne tik atrinktų geriausių pastarųjų metų keramikų kūrinių parodą, bet ir VDA keramikos katedrų absolventų geriausių diplominių darbų ekspoziciją bei praėjusios bienalės laureatės Laimutės Matijošaitytės-Martinkienės kūrybos pristatymą.

Bienalės dalyvių darbai nenuvilia įvairiausių technologijų, jų kombinacijų diapazono platumu, naudojamos tiek tradicinės, tiek inovatyvios, autorinės technikos. Tačiau pirmas išpūdis suteikia gana rutiniškai panoramai, nustebina ar akį pradžiugina tikrai nedaug objektų.

Visada stengiuosi pabrėžti asmeninę nuostatą, kad keramika, jos teikiamos galimybės, medžiagos plastiškumas, dekoru pasirenkimo įvairovė – puiki galimybė sukurti dėmesio vertus objektus, kai tikrai nebeteri reikšmės cechinis skirstymas į „taikomojo“ ir „vaizduojamojo“ meno objektus. O ir „taikomumo“, „pritaikomumo“ dažnai keramikos parodose nebeįsivys. Ir visai be reikalo, nes tikrai menine išmone, amato virtuozizmu, jautrumu pasižymintys funkcionalūs keramikos kūriniai teikia be galo daug estetinių potyrių, kasdienybę praskaidrinančio džiaugsmo. Keramikos meno patriarchas Liudvikas Strolis šiai minčiai, manau, taip pat pritartų.

Akys ieško idėjos ir impresijos

Nemažai šioje bienalėje objektų, kurie išsiskiria nesuvokiamu dabartiniame keramikos raidos etape amorfiškumu, savitikiu formos dekoratyvumu, kuriuose pasigendama minties bei idėjos raiškumo, todėl, be abejonės, akys krypta į aiškiai idėjas ar impresijas išreiškiančius objektus.

Dalia Laučkaitė-Jakimavičienė lėkštės paviršiaus plokštumą užpildo filosofiniais „marinistiniais“ peizažais, Evelina Junčienė, jungdama tekstilės ir keramikos elementus, atrodo, banaliuose induose sutalpina šeimos sagą, o Jurgita Jasinskaitė „Impresijose“ keramikos technika sukurtus elementus paverčia meditaciniais objektais. Rūtos Šipalytės „Paukščiai“ – pramoniniai indai, kuriems įkvėpta gyvastis. Juos mieliai paimečiau į rankas... Agnė Kondraitė, pabrėždama tekstūros ir faktūros trapumą,

Technologijos nenuvylė, bet jausmų pritrūko

Danutės Jazgevičiūtės *Laivai vaiduokliai* apdovanoji pagrindine Liudviko Strolio premija

taupiai, bet svariai naudodama raudonus akcentus, sukuria poetinę laikinumo, virtimo plėnimis metaforą „Pernykščiai lapai“.

Per daug sudėtingi Milenos Piršteliienės „Kelionės peizažai“. Molis – nelabai tinkama medžiaga iliustratyvumui, tai taupaus gesto reikalaujanti medžiaga, tad moliniai miestai ir kriokliai labiau panašėja į praeito amžiaus lėlių namus. Tuo tarpu gausia ir paveiksliskumas puikiai pritampa prie Jolantos Kvašytės Užupio panoramų, natiurmortų ir miestietiškių ironiškų „idilių“. Šiuolaikinis barokas gali būti visai smagiai neretrogradiškas, nors autorės pano yra su iš tolo atpažįstama autorystės žyme.

Jautru, paprasta ir suprantama

Pagrindine Liudviko Strolio premija įvertinta Danutės Jazgevičiūtės, diptike „Laivai vaiduokliai“ pasitelkdama architektoniškas, bet plastiškai jautrias formas, kompaktiškuose objektuose tarsi užfiksuoja nostalgiką pasakojimą. Naudojama frizinės freskos pasakojimo metodą, bando užrašyti vizijas, sapnus, atplaukiančius iš nebūties, praeities, kartu objektą paversdama tarsi pagalvėmis, saugančiomis, sugeriančiomis mintis bei sapnus.

Nostalgiką trapus, lyg biskvitinis sausainis, piešiniai ant smėlio ar plastilininiai vaiko lipdiniai, yra Živilės Bardzilauskaitės objektas-instaliacija, papildytas videoprojekcija. Nors ir pasirinkta paprasta, naivi raiška, taupios autorinės porceliano masės priemonės, lakoniška, monochrominė spalvų gama, „Saldūs prisiminimai“ pasako kur kas daugiau, sukuria asociatyvius diskursus labiau nei puošnūs, pretenzingi kitų autorių porcelaniniai pano. Tai puikus lakoniškos universalios ženkliskos kalbos ir formos pavyzdys.

Agnė Šemberaitė sustabdo laiką, sukuria apibendrintus peizažus-portretus, kompaktiškus jausmų ir nuotakų mini pasaulius. „Sustabdytas laikas“ primena, kad puikius portretus galima sukurti ne tik spustelėjus fotoaparato mygtuką, bet ir minkant molį.

Kaip visada siurrealistiška ir mistifikuota Audriaus Janušonio skulptūrų vizualika – puikus galimo keramikos pakylėjimo į tarpdisciplininių lygmenį pavyzdys. Ir visai nesvarbu, kad tai porcelianas, glazūros, menininkas tiesiog kuria keistai hipnotizuojančius, kiek makabriškus, bet išsiskiriančius tiek formos elegancija, tiek vizionieriškumu objektus („Žemas mėnulis“, „Vakaras. Kvadratinė saulė leidžiasi“).

Neprastas keraminio objekto konversijos pavyzdys – Egidijaus Radvensko skulptūra „Ledkalis“. Atrodo, tik keletas izoliacinių plytų, veidrodžio atšvaitėlis ir sukuriamas nedidelis, bet įtikinanti forma-asociacija.

Gyvieji paveikslai iš miesto ir kaimo

Rasa Justaitė-Gecevičienė, su humoru paauksuodama šakes ir grybus, panaudodama padūlėjusią pliauską kartu su trapiom gamtos formų išliejom ar lipdiniais, sukuria folklorišką gastronomišką regioninę emblemą „Dzūkų dyvai“. Eglė Einikytė iš molio ir peizažinių fotografijų komponuoja animalistinius gyvuosius paveikslus, paleisdama keramines stirnas ir avis ganytis Lietuvos peizažuose („Gyvenimo spalvos I–II“). Visai vykę šių dvejų autorių bandymai kurti netradicinius objektus, keramines instaliacijas.

Algimanto Patamsio keraminės alchemijos (akmens masė, kristalinės glazūros) pavyzdžiai kontrastuoja su Valdo Pukevičiaus eksperimentais, sukuriančiais rudeninių balų ir saulės atšvaitų jose išpūdį ant galerijos grindų... Nors Jovitos Laurušaitės „Miesto motyvai I–III“ ir turi utilitarią venginę vazų formą, bet kalba apie fantastiško barokinio miesto romantiką. Tos vazos, rodos, gali tuoj „uždainuoti“ nostalgiką miesto serenadą.

Jaunimas – gerasis provokatorius

Vilniaus keramikos bienalė susipažindina ir su geriausiais keramikos specialybės absolventų

kūriniais – parodoje eksponuojami dvejų VDA keramikos katedrų (Vilniaus ir Kauno) diplominiai darbai.

Netradiciniu mąstymu, konceptualumu ir kartu neprastu įvairių technologijų išmanymu nuoširdžiai nustebino Mingailės Mikelėnaitės „Žiedų dulkės – mikrokosmoso gėlės“ (vadovas Rytas Jakimavičius). Tik skaitmeninėse mikroskopu darytose nuotraukose stebinanti gėlių, augalų žiedadulkių formų ir spalvų įvairovė transformuojama į nemenko mastelio objektus. Goda Daugirdaitė darbe „Forma ir faktūra“ (vadovas R. Jakimavičius) eksperimentuoja su pano „pasidaryk pats“, keramines atpažįstamų kasdienių daiktų išliejas grupuoja ir kartu improvizuoja, analizuodama, aišku, formą ir faktūrą. Eglė Sidlauskaitė garsu dekoruoja puodynę, pasitelkdama fizikos dėsnius, kad garsas – tai banga ir vibracija. Rūta Paulauskaitė darbe „Šviesa dekoruoti indai“ (šviesa yra ir spalva) taip pat kliaujasi fizikiniais optikos dėsniais. Gana intriguojančios meninės-mokslinės koncepcijos, kurias padėjo sugeneruoti diplominių darbų vadovas Remigijus Sederevičius.

Gera, kad eksponuojami jaunųjų absolventų darbai, nes daugelis besidominčių keramikos raida ir inovacijomis, naujomis tendencijomis neturi galimybes dalyvauti diplominių darbų gynime, neranda jų parodinėse erdvėse.

Studentų darbai taip pat provokuoja mintį, kad keramikams, menininkams, surengusiems ne vieną autorinę parodą, nuolat dalyvaujantiems grupinėse parodose, neprošal būtų dažniau imtis nenuobodžių, nebūtinai keramiškai konvencinių darbų, nekurti amorfiškų, nebylių, tarsi „forma dėl formos“, „grožis dėl grožio“ objektų, keistų, lyg iš praėjusio amžiaus ateinančių kūrinių... Juk keramikos priemonės ir medžiagos plastiškumas teikia neįtikėtinai daug galimybių. Tik reikia žinoti ir suprasti, kaip tai išreikšti, kad būtų ne tik gražu, bet ir aktualu.

Audrius Janušonis. *Vakaras. Kvadratinė saulė leidžiasi*

Laisvydės Šalčiūtės paroda

„(Melo)dramos. Ledos dienoraščiai“

Paroda Lietuvos dailininkų sąjungos Vilniaus grafikos meno centro galerijoje „Kairė–dešinė“ veiks nuo spalio 21 iki lapkričio 8 dienos.

Ekspozicijos fragmentas

Kęstučio Grigaliūno nuotr.

LAISVYDĖ ŠALČIŪTĖ

Ši piešinių paroda sudaryta iš dvejų dalių. Viena jų – tęstinis LDS galerijos „Kairė–dešinė“ kuruojamų personalinių piešinių parodų projektas, kuriame pristatomi 1991–1992 metų mano debiutinės parodos darbai iš ciklų „Piešiniai apie meilę“ ir „Piešiniai apie karalaites“.

Antroji parodos dalis – tai paroda parodoje. Tai mano, šiuo metu meno doktorantės, vizualus komentaras žvelgiant į savo, kaip meno debutantės, piešinius. Ir tada, ir dabar savo darbus pasakojau istorijas. Ankstyvieji piešiniai labai asmeniškai, tarsi dienoraštis, pasižymintis nelinijiniu, cikliniu, pasikartojančiu pasakojimu vaizdais, kuriame įžvelgiau dažną gulgės motyvą.

Naujuose šių metų darbuose sutelkiau dėmesį būtent į tą motyvą, kuris man asocijavosi su graikų mitu, pasakojančiu apie Ledą, suvilotą Dzeuso, pasivertusio gulbinu. Naujais savo darbus pasakojau šią istoriją savaip, atkreipdama akis į tai, kad ilgas šimtmečius Vakarų kultūroje meno sfera buvo laikoma vyrų privilegija. Todėl būtent jų žvilgsnis yra nulėmęs visuotinę moters matymo ir vaizdavimo perspektyvą. Vyrų jautantis moters kūno vaizdiniai įvairiose meno srityse perteikė regėjimo būdą, charakteringą patriarchalinei vaizduotei. Toks žvilgsnis formavo ir kontroliavo moters kūną kaip erotinį ir estetinį objektą, malonų reginį vyro akims, tad daugybėje įvairiais laikotarpiais nutapytų nuogos moters paveikslų galia kontroliuoti vaizduojamą objektą priklausė vyrui. Būtent jis buvo pagrindinis kūrinio veikėjas ir žiūrovas – dažnai nenuatypas, bet numanomas. Normatyviai funkcionuojanti žiūros hierarchija ir šiomis dienomis neretai koduojama lyčių terminais: vyras žiūri, moteris yra žiūrima. Vizualinis malonumas tarsi suskilęs į aktyvų vyrišką ir pasyvų moterišką.

Naujuose šios parodos darbuose tęsiu ir įvaizdinu moteriškojo regėjimo būdą. Mane supančiuose vaizduose aš „sugauju“ vyrišką žvilgsnį, transformuoju jo kuriamas galios diskursus ir, naudodamasi kinematografinėmis vaizdo strategijomis, perpasakaju kitų sukurias istorijas savaip, iš moteriško žvilgsnio pozicijos.

Nuo Antikos laikų moters seksualumas, kūno patrauklumas buvo įsivaizduojamas kaip grėsminga jėga, reikalaujanti kontrolės. Todėl naudodamasi internete rastais, įvairiais šimtmečiais vyrų nutapytais (Corregio (1489–1534), Paolo Veronese (1528–1588), Peter Paul Rubens (1577–1640), François Boucher (1703–1770) ir kt.) paveikslais, vaizduojančiais būtent šį antiikinį siužetą, piešiniams transformuoju ir perpasakaju šį mitą.

Svarbi naujų parodos darbų sudėtinė dalis – (melo) dramatiškos tekstinės citatos iš mano užrašų knygelė – savotiškų intertekstualių dienoraščių. Darbuose sąmoningai akcentuoju ir autoironiškai piktnaudžiauju melodrama kaip visuotinai pripažintu „moterišku“ žanru, esančiu žemesniame kultūros vertybių hierarchijos sluoksnyje. Akcentuoju kūną kaip konceptualią transgresyvią kultūrinę (si)rašymo mediją, sutelkdama dėmesį į moters kūną kaip ekraną, kuriame statoma ir vaidinama nepabaigiamo slėpimo ir atskleidimo, atsidenimo ir kuklumo, pasirodymo ir gėdos arba pridengto gundymo ir visiško pažeidžiamumo drama.

Šioje parodoje man buvo itin svarbūs du dalykai: sąmoningas pakartojimo judesys kaip meninė strategija, atskleidžianti postmodernistinės kultūros traumiškumą, ir (melo)dramos manifestas. Jame akcentuoju *neojausmingumą* kaip judesį, išprovokuotą šiuolaikinę vartotojų visuomenę ir mane pačią užgriuvusio vaizdų bei informacijos pertekliaus. Manifestą pildysiu iki pat doktorantūros studijų pabaigos. Pirmieji šio manifesto teiginiai įrašyti piešinių instaliacijoje „Ledos dienoraščiai“.

Kreipimasis dėl aukciono

Gerbiamieji dailininkai,

Jūs suaukojote daugiau kaip 120 dailės kūrinių labdariniam aukcionui, skirtam Ukrainai paremti. Aukcione, kuris vyko Dailininkų sąjungos galerijoje spalio 10 d., buvo pristatyta ir parduota beveik pusė suaukotų kūrinių. Surinkta 44 000 litų paramos. Visiems pageidaujantiems dailininkams bus simboliškai apmokėta suaukotų kūrinių medžiagų vertė. Aukciono iniciatoriams pateiktas detalesnė informacija šiuo klausimu, iš karto Jus informuosime.

Nuoširdžiai dėkojame už kūrinius ir pranešame, kad antrasis aukciono renginys vyks Dailininkų sąjungos galerijoje lapkričio 28 d. 18 val. Jame bus pristatoma pirkejams likusi kūrinių dalis, taip pat pirmojo aukciono metu neparduoti kūriniai.

Aukciono globėjas Prezidentas Valdas Adamkus kalbasi su LDS pirmininke Edita Utariene ir Vilniaus tapytojų sekcijos vadove Arūne Tornau. Lilijos Valatkienės nuotr.

Jubiliejai

Lapkritis

11 04	<i>Raimondai Simanaitienei</i> (<i>Kogelytei</i>)	50
11 05	<i>Zitai Mickonienei (Alinskaitei)</i>	75
11 06	<i>Henrikai Bartkutei</i>	50
11 23	<i>Vytautui Krasauskui</i>	80
11 24	<i>Ritai Mikučionytei</i>	50
11 25	<i>Konstancijai Gražinai Remeikaitei</i>	80
11 26	<i>Bronislovui Rudžiui</i>	60

Informacija

Lietuvos kultūros taryba skelbia pirmąjį 2015 m. paraiškų teikimo konkursą

Paraiškos kultūros ir meno projektų bei programų daliniam finansavimui gauti teikiamos vadovaujantis 2014 m. spalio 16 d. kultūros ministro įsakymu Nr. IV-714 patvirtintomis Kultūros rėmimo fondo lėšomis finansuojamų projektų teikimo gairėmis.

Lietuvos kultūros tarybai turi būti pateiktas vienas tinkamai lietuvių kalba kompiuteriu užpildytas kultūros ministro nustatytos formos paraiškos variantas (įskaitant išlaidų sąmatą, kuri yra paraiškos sudėtinė dalis) su visais prie paraiškos privalomais pateikti priedamais dokumentais ir paraiškos elektroninė kopija skaitmeninėje laikmenoje (1 failas PDF formatu).

Ant voko (paketo) nurodykite: „PARAIŠKA“, kultūros programos / kultūros ir meno srities, pagal kurią teikiate projektą, pavadinimą, savo (pareiškėjo) pavadinimą ir adresą.

Paraiškos priimamos tik išsiųstos naudojantis pašto ar pasiuntinių teikiamomis paslaugomis nuo 2014 m. spalio 30 d. iki 2014 m. lapkričio 25 d. imtinai (paraiška laikoma pateikta laiku, jei ant voko nurodyta pašto antspaudo data ar paraiškos įteikimo pasiuntinių data yra ne vėlesnė nei paskutinė paraiškų pateikimo diena).

Visą informaciją apie galiojančius kvietimus galite rasti <http://www.ltk.lt/skiltyje/„Konkursai“>

Paraiškos siunčiamos:

Lietuvos kultūros tarybai

„Paraiška“, kultūros programa / kultūros ir meno sritis Naugarduko g. 10, LT-01309 Vilnius

Europos kultūros fondo kelionės stipendijos

Stipendijos skiriamos perspektyviems menininkams ir kultūros darbuotojams, kad jie galėtų keistis mintimis, ugdyti gebėjimus ir semtis įkvėpimo Europos ir kaimyninėse šalyse.

Ar atitinki sąlygas? Taip, jei esi jaunesnis kaip 35 metų menininkas arba kultūros darbuotojas. Europos kultūros fondas remia įvairiausių sričių meninę ir kultūrinę raišką: muzikos, vaizduojamųjų menų, teatro, šokio, kino, dokumentikos, multimedijų, fotografijos, dizaino, mados ir kultūrinių gebėjimų stiprinimo. Jei vis dar nesi tikras, pabandyk pasinaudoti fondo kriterijų atitikties nustatymo priemone ir sužinok, ar verta teikti paraišką: <http://ecflabs.org/grants/eligibility>

„PECAH“ rezidencija Maniloje, Indijoje

Galutinis paraiškų teikimo terminas: **2014 m. lapkričio 30 d.**

Rezidencija prasideda 2015 m. kovo 28 d., baigiasi 2015 m. balandžio 28 d.

„Pecah“ rezidencija siekia įgyvendinti kultūros ir meno mainų Himalajuose programą, yra įsikūrusi ypatingoje ir įkvepiančioje vietoje su vaizdu į Himalajų kalnus. Rezidencija gali priimti 30 menininkų. Dokumentus gali teikti vizualiojo meno atstovai, skulptoriai, šokių, teatro, muzikos, literatūros meno atstovai. Darbinės kalbos: anglų, prancūzų, hindi. Rezidencijoje vyksta seminarai, pristatymai, parodos.

Daugiau informacijos:

<http://bhor.org/articles-2/pecah/>

Kontaktinė informacija: Sanjay Rikhari,

tel. +91-9528796559; +91-8260470655

sanjayrikhari@hotmail.com; bhor.2793@gmail.com;

pecahresidency@gmail.com

2015 m. pavasario–vasaros rezidencija Pekine, Kinijoje

Galutinis paraiškų teikimo terminas: **2014 m. lapkričio 30 d.**

Rezidencija vyksta nuo 2015 m. kovo 10 d. iki 2015 m. rugpjūčio 31 d. Rezidencijos trukmė nuo 2 savaičių iki 2 mėnesių. Darbinės kalbos: anglų ir kinų mandarinų kalba.

Pekino dailės muziejaus (IOAM) pavasario–vasaros rezidencijos programa skirta jauniems menininkams skatinti ir remti, taip pat glaudesniai Kinijos ir tarptautinių meno bendruomenių bendradarbiavimui skatinti. Rezidencija įsikūrusi Pekino dailės muziejuje ir siūlo ramią atmosferą menininkams. Rezidencija suteikia apgyvendinimą ir studiją (tai erdvė su dviem privačiais miegamaisiais ir viena bendra

studija). Menininkai, kurie nemoka kinų kalbos, gali prašyti asistento. Rezidencijos programoje talkina Pekino dailės muziejaus savanoriai. Rezidencijos mokestis – 50 JAV dolerių vienam asmeniui per savaitę. Į mokestį įeina kelionės išlaidos Pekine, pragyvenimo bei medžiagų kūrybai išlaidos, kitos išlaidos. Rezidencijos metu menininkas turi surengti ne mažiau kaip vieną viešą renginį.

Užpildytą paraiškos formą, CV ir portfolio siųsti adresu: artist-residency@ioam.org.cn. Prieš pateikiant paraišką, prašom perskaityti rezidencijos sutartį. IOAM atsiųs patvirtinimo laišką, kad gavo prašymą. *Kontaktinė informacija: jingtianhui@ioam.org.cn*
Aplikacijos forma: [application_form-2015springsummer.doc](http://www.ioam.org.cn/index.php?option=com_application_form-2015springsummer.doc)
Daugiau informacijos: http://www.ioam.org.cn/index.php?option=com_flexicontent&view=category&cid=4&Itemid

Rezidencija „Haihatus“ Suomijoje 2015 m.

Galutinis paraiškų teikimo terminas: **2014 m. lapkričio 29 d.** Rezidencija prasideda 2014 m. gruodžio 1 d., baigiasi 2015 m. rugpjūčio 31 d.

„Haihatus“ rezidencijos programa siekia menininkų bendradarbiavimo. Priimami visų sričių menininkai. Suteikiamos geros sąlygos kūrybai, menininkai turi galimybę dalyvauti seminaruose ir parodose. Rezidencijos menininkų jungtinės parodos vyksta du kartus per metus, balandį ir lapkritį, „Haihatus“ galerijoje.

Rezidencijoje yra 17–23 kv. m kambariai su viena ar dviem lovomis. Kambariuose įrengta maža virtuvė, vonios kambariai bendri. Yra 10–60 kv. m studijos. Rezidencijos mokestis – 440 eurų per mėnesį už vienietį kambarį ir 700 eurų už dvivietį. Į mokestį įeina gyvenamasis kambarys, studija ir bendros erdvės (didesnė bendra virtuvė, svetainė, TV kambarys, sauna ir kt.). Kelionės ir pragyvenimo išlaidas apmoka patys menininkai. „Haihatus“ rezidencija įsikūrusi pietinėje Suomijos dalyje, Joutsos kaime. Atstumas nuo Helsinkio – 200 km, o iki artimiausio miesto – Juveskiulės – 70 km. Geras susisiekimas „Daily Express“ autobusais. Yra prekybos centrų, parduotuvių, restoranų, kavinių ir gera biblioteka. Gamta nuostabiai graži – ežerai ir miškai.

Daugiau informacijos:

<http://www.en.haihatus.fi>

Kontaktinė informacija:

haihatus@haihatus.fi

Merja Metsänen, merja@haihatus.fi

Raimo Auvinen, raimo@haihatus.fi

Haihatus,

Joutsitie 68-70 , 19650 Joutsa, Finland

23-ioji Lietuvos ekslibriso konkursinė paroda „Literatūros vertėjai ir ryškiausi jų išverstų kūrinių personažai“

Lapkričio 5–22 d. LDS Šv. Jono gatvės galerijoje veikia 23-ioji Lietuvos ekslibriso konkursinė paroda „Literatūros vertėjai ir ryškiausi jų išverstų kūrinių personažai“. Parodos kuratorius – dailininkas Valerijonas Vytautas Jucys.

Projekto koordinatore Nora Jazbutytė taip pristato parodą:

„Šiomet Lietuvos literatūros vertėjų sąjunga mini savo veiklos dešimtmetį. Norėdami atkreipti dėmesį į literatūros vertėjų nuopelnus šalies kultūriniam gyvenimui, į jų indėlį puoselėjant kultūrų ryšius, ekslibrisų parodos organizatoriai pasiūlė dailininkams kurti LLVS ekslibrisą ir knygos ženklus literatūros vertėjams.

Iš ekslibrisų, skirtų LLVS ir literatūros vertėjams, suformuotos dvi ekspozicijos. Viena bus perduota Vertėjų sąjungai, ji bus eksponuojama šalies bibliotekose, lydės sąjungos jubiliejui skirtus renginius. Kita lankytojus kviečia į Šv. Jono gatvės galeriją. Visą pluoštą knygos ženklų dailininkai padovanos ir jų adresatams – vertėjams.

„Ilgametės tradicijos tąsa, kūrybinio potencialo telkimas, atsinaujinimas, – gal taip galėtume apibūdinti šią ekslibrisų parodą (projektą), jei turėtume tai padaryti vos keliais žodžiais“, – taip parodos kataloge nuo 1960 m. rengiamą Lietuvos ekslibriso parodą vertina Lietuvos dailininkų sąjungos pirmininkė Edita Utarienė. Šiomet vykdomas projektas įdomus dar ir tuo, kad bendram kūrybiniam darbui sutelkė žmones, kurių gyvenimas vienaip ar kitaip susijęs su knyga ir jos ženklu – ekslibrisu: autorius ir literatūros vertėjas, dailininkas, knygų leidėjas. Gražu, kad šiųmetėje parodoje šalia jau žinomų ekslibriso meistrų dalyvauja ir būrelis jaunųjų dailininkų. 36 autoriai parodoje pristato 118 2013–2014 metais sukurtų ekslibrisų, kuriuos atrinko vertinimo komisija. Per parodos atidarymą du geriausių ekslibrisų autoriai, jaunieji menininkai Sigita Sukackaitė ir Ramūnas Petruševičius buvo apdovanoti Lietuvos dailininkų sąjungos diplomais, dar keli – Lietuvos literatūros vertėjų sąjungos ir leidyklos „Nordina“ atminimo dovanomis.“

Projektą remia Lietuvos kultūros taryba.

In memoriam

Keramikas Juozas Vaičionis

1926 09 03–2014 11 03

Juozas Vaičionis gimė 1926 m. rugsėjo 3 d. Rokiškio apskrities Vieversynės kaime. 1944 m. baigė Rokiškio gimnaziją. 1944–1949 m. studijavo Kauno kunigų seminarijoje. Nuo 1949 iki 1963 m. buvo kunigas Biržų, Skapiškio, Krekenavos, Rokiškio, Panemunėlio, Antazavės bažnyčiose.

1963 m. įstojęs į Lietuvos valstybinio dailės instituto Kauno vakarinį skyrių J. Vaičionis pasuko dailininko keliu. 1964–1991 m. dirbo dailininku Kauno „Jiesioje“, kūrė etalonus masinei gamybai. Nuo 1969 m. su keramikos ir akvarelės kūrinių pradėjo dalyvauti parodose. Kūrybai įtakos turėjo dailininkai Rimtas Kalpokas, Gražina Stungurienė, Jadvyga Mozūraitė-Klemkienė.

Nuo 1991 m. J. Vaičionis dirbo tikybos mokytoju Kauno 1-ojoje pradinėje mokykloje, nuo 2000 m. tikyba dėstė Jonavos rajono Gaižiūnų pradinės mokyklos mokiniam.

J. Vaičionis amžino poilsio atgulė Jonavos kapinėse.

Grigorijaus Bosenkos paroda „Atminties puslapiai“

Lapkričio 4 d. Vilniuje, Dailininkų sąjungos galerijoje, atidaryta Moldovos dailininko, grafiko Grigorijaus Bosenkos (1947–2013) kūrybos paroda „Atminties puslapiai“.

1947 m. gimęs Odesoje (Ukraina) menininkas didžiąją gyvenimo dalį praleido Moldovoje. G. Bosenka buvo plačių kūrybinių interesų menininkas. 1963–1967 m. Kišiniove studijavo architektūrą, tapo Architektų sąjungos nariu. Vėliau susidomėjo grafika ir meniniu bei pramoniniu dizainu.

G. Bosenka buvo aktyvus vietinių ir tarptautinių parodų dalyvis. Apdovanotas įvairiais prizais ir premijomis, kai kurie jų pelnyti Lietuvoje, kaip antai diplomai IV Vilniaus ekslibrisų bienalėje (1983), XVII Vilniaus ekslibrisų bienalėje (2011), Tarptautinėje ekslibrisų konkursinėje parodoje Klaipėdoje (2011).

Menininkas puoselėjo šiltus jausmus Lietuvai, dažnai lankėsi mūsų šalyje, dalyvavo grafikos parodose, bičiuliavosi su lietuvių dailininkais. G. Bosenka yra sukūręs ekslibrisų levai Simonaitytei, Vincui Kisaraskui, Juozui Galkui, Antanui Kmieliauskui, Lietuvos vardo tūkstantmečiui, 1963 metų sukilimui, kitiems svarbiems Lietuvos istoriniams įvykiams ir žmonėms atminti.

Paroda vyks iki lapkričio 17 dienos.

Lietuvos medalio kūrėjų stovyklos paroda „Via Baltica“

Lapkričio 5–22 d. LDS Šv. Jono gatvės galerijoje veikia Lietuvos medalio kūrėjų stovyklos paroda „Via Baltica“.

Projekto kuratorė Neringa Markauskaitė taip pristato šią parodą:

„Šiais metais Lietuvos medalio kūrėjų stovykla minėjo 30-ties metų sukaktį. Kaip ir kasmet stovykla vyko Telšiuose. Liejimo iš metalo patirtimi dalijosi skulptoriai iš Latvijos Kārlis Alanis, kuris stovyklos dalyviams ir kitiems medalio meno gerbėjams surengė liejimo iš ketaus meistriškumo pamoką.

Paroda Šv. Jono gatvės galerijoje surengta šios stovyklos parodos pagrindu. Dailininkų kūryba apima kelias kryptis, kurios perteikia *Via Baltica* temą. Medaliuose autoriai įprasmino 1989 m. vykusią Baltijos kelio akciją, taip pat Europos žemėlapyje pažymėtą kelią *Via Baltica*, kuris menininkams asocijuojasi su prie Baltijos jūros esančiomis šalimis. Medaliuose taip pat atspindėta Lietuvos ir Žemaitijos istorija, pagerbtas vyskupas Merkelis Giedraitis, Kristijonas Donelaitis, Dionizas Poška, Tadas Kosciūška ir kitos plačiai žinomos asmenybės.

Paroda supažindina su medalio meno kryptimis, kurios paremtos istorinėmis medalio studijomis ir atsinaujinančia meninės formos raiška. Tai leidžia patikėti medalio meno ilgaamžiškumu.“

Leidžia Lietuvos dailininkų sąjunga

Išleidžiamas vieną kartą per mėnesį

Redaktorė Lilija Valatkiėnė

El. paštas: info@dsajunga.lt

dailerastis.lds@gmail.com